

svobodomiselstva na versko vzgojo naše mladine! — Stariši! Pogovorite se o tej zadevi s svojimi dušnimi pastirji in pošljite svoje ugovore zoper brezverski učni načrt Kmečki Zvezi (Tajništvo Kmečke Zveze je v Mariboru, Cirilova tiskarna), ki ima kot najvažnejšo točko svojega programa, da brani verske svetinje slovenskega ljudstva!

Ljudstvo in ljudski zastopniki.

Ljudje živijo v državah. Države imajo dolžnost skrbeti za red in pravico. Državljeni pa imajo dolžnost, dajati državi davke, da more plačevati svoje uradnike in vojaštvo, ki naj vzdržuje red in mir.

Vsaka urejena država ima svoje postave, po katerih se morajo vsi državljani ravnati. Ako so postave dobre in pravične, je srečna vsa država, ako so krivične, je vsa država nesrečna.

Od tega torej, kakšna je zakonodaja, je odvisna vsa sreča ljudstva v državi. Kdo sme dajati postave? Nekdaj so jih dajali izključno cesarji in kralji in njihovi ministri. Če so bili kralji in cesarji ter njihovi svetovalci pravični in jim je bil blagor ljudstva pri srcu, so izdajali dobre postave. Če je bil kralj ali cesar krivičen in je gledal samo na svoj žep, da je imel sam in njegovi ministri dovolj denarja in blaga, za svoje podložnike pa se ni brigal, je bilo gorje po celi državi.

Sedaj so prišli drugi časi. Kralji in cesarji so v mnogih državah odstavljeni in če se ponekod nahajajo, nimajo nobenih postavodajalnih pravic več. Sedaj ima vse pravice ljudstvo in njegovi zastopniki, poslanci. Kakoršne postave ti zastopniki ljudstva napravijo, take imajo tudi veljavo.

Kakor so nekdanj kralji in cesarji lahko dajali dobre ali slabe postave, če so bili sami dobri ali hudobni, je tudi sedaj pri poslancih. Če se je ljudstvo otreslo prevelikih cesarskih in kraljevskih pravic, s tem se ni rešilo samo sebe. Namesto slabih cesarjev ali kraljev, ki bi zanj delali krivične postave, lahko ima slabe poslance, pa ne enega, ampak na stotine.

O francoski zbornici in sedanjih francoskih poslancih je nekdo rekel: „Poprej smo imeli le enega kralja, ki nas je drl in izkoriščal, sedaj imamo pa petsto kraljev. Smo še torej veliko na slabšem.“

Kar velja o francoskih poslancih, da so ljudstvu kralji, ne pa njegovi zastopniki, velja tudi o naših jugoslovanskih poslancih. Nobeden izmed njih ni izvoljen od ljudstva, ampak stranke so jih same poljubno izbrale in zapisale kot poslance. Stranke pa niso ljudstvo. Mnogo je bilo zapeljanih pri zadnjih volitvah, sedaj so se jim pa oči odprle in bi zdaj gotovo glasovali z drugo, boljšo stranko. Tudi so nekatere stranke v stari Avstro-Ogrski zmagale pri volitvah z umetnimi sredstvi in vsled tega ne predstavljajo volje ljudstva. Tako se n. pr. sedaj vsakdo s žudenjem vprašuje, odkod je dobila zloglasna advokatska stranka demokratov toliko poslancev, da ima skoro večino v Narodnem predstavništvu. Demokrat-

ska stranka se je rekrutirala iz nekdanje stranke hrvatsko-srbske koalicije, ki je le po spletkah, ne pa po ljudski volji prišla do večine v hrvaškem saboru. Bili so v tej stranki sami ljudje, ki so iskali samo le lastni dobiček, po večini advokatje, ljudstvo pa jim je bilo deseta briga. In sedaj sedijo vsi v demokratski stranki, pod krinko največjih ljudskih prijateljev se tepejo za ministrske sedeže in najbolj mastno plačana mesta v Jugoslaviji, narod pa trpi in plačuje res ogromne davke. S temi hrvatskimi in srbskimi židi, kapitalisti in vojnimi dobičkarji so se združili i naši liberalci. Nekdaj v stari Avstriji so imeli enega drž. poslanca, sedaj jih imajo sam Bog ve na kakšen način — deset, torej samo za pet manj kakor ljudska stranka, ki so ji nekdanj pripadali vsi slovenski poslanci v državnem zboru na Dunaju.

Iz tega, ljudstvo, lahko sprevidiš, kakšne zastopnike da imaš. Niso od tebe izvoljeni, zato ne zastopajo tudi tvojih pravic, temveč svoje žepe. Vlado ljudstva bi naj imeli, imamo pa vlado sebičnih, gospodstva- in častiželjnih ljudskih izkoriščevalcev in pijavk. Kako dolgo še bomo trpeli in prenašali te ljudske zapeljivce?

Kakor so nekdanj bili lahko dobri ali slabi kralji in cesarji, ki so ljudstvo vladali z dobrimi ali slabimi postavami, tako bodo zanaprej ostali dobri ali slabi poslanci, ki bodo ljudstvo tudi vladali z dobrimi ali slabimi postavami.

Ljudstvo, pri prihodnjih volitvah boš imelo priliko izbrati med dobrimi in slabimi poslanci, ko boš izbiralo med krščanskimi in protikrščanskimi poslanci. Zato iztegni roko po sreči ali — nesreči.

Samostojna Kmetijska Stranka.

„A Bog je kmetu glavo dal,
da b' goljufijo brž spoznal.“

Stara pesem.

Kmetov je v naši državi 80%, to se pravi, na sto prebivalcev je osemdeset oseb, ki se pečajo s poljedelstvom. Torej sklepa Samostojna Kmetijska Stranka: 1. vsi kmetje naj se združijo v svojo lastno stanovsko stranko; 2. voditelji te stranke naj bodo samo kmetje, ki dejansko poznajo kmetijske potrebe in bolečine; 3. delajo naj izključno za kmetijske koristi. To so, če sem prav razumel, glavne in temeljne točke tega evangelija.

Sedaj pa prosim, da nekoliko pomislite z menoj:

Vzemimo, da res vsi kmetje vstopijo v Samostojno Kmetijsko Stranko, bi dobila ta stranka 80% poslancev v novi državni zbor. Ako bo štel novi državni zbor kakor sedanji 280 poslancev, jih bo dobila kmetijska stranka 224. Vzemimo, da ostane stranka edina, da ne bo v nji nobenih osebnih nasprotstev in tudi nobenih stvarnih nasprotstev, da se bo n. pr. zastopnik srbskih velikih kmetov iz Banata popolnoma

ujemal s siromašnim pridelovalcem vina in olja v južni Dalmaciji, mohamedanski beg iz Bosne s hrvaškimi revežem, naš pohorski posestnik gozdov s hrvaškimi na pol ovčjem pastirjem in na pol revnim poljedelcem. Po mojem mnenju bo to jako težko, ker beseda kmet ali poljedelec je zelo raztegljiva in nedoločena. Poljedelec je grof Szapary v Murški Soboti, kakor naš kmetič, ki ima n. pr. hišico in nekaj polja, katero mu obdeluje žena z manjšimi otroki, sam se peča vrhu tega s črevljarijo, starejši sin hodi v tovarno, ena hči služi v mestu kot blagajničarka, drugi sin je ravnokar postal oficijal pri sodniji. Ali boste ta dva: grofa Szaparyja in takega kmeta tudi sprejeli v kmečko stranko? Kako boste potegnili mejo med kmetom in nekmetom? Če boste sprejeli v vašo stranko vsakega, kdor se sploh peča s poljedelstvom, bo zavladala v stranki razlika gospodarskih naspotij, ki bo večja, kakor je v katerikoli stranki sedaj.

Toda pustimo na stran vse take pomisleke! Vzemimo, da bo vaša stranka v novem drž. zboru res močna 224 mož in da bo v nji vladala popolna edinost. Jaz verujem popolnoma v razum in poštenja našega kmeta in torej tudi računam z dejstvom, da bodo ti poslanci sami razumni in pošteni možje. Kaj potem? Stranka bo morala prevzeti vlado, to se pravi, imenovati bo morala ministre. Recimo: Jože, ministrski predsednik; Janez, minister notranjih zadev; Nače, vojaštvo; Peter zunanje zadeve; Pavel, denar; Miha, železnice; Tone, kmetija, Lipe, rudarstvo; Jurij, pošta itd. Vsi so jako razumni in pošteni možje.

Toda za taka mesta ni dovolj, da je človek pošten in razumen, treba bi bilo zelo velikega razuma, poleg tega pa tudi strokovnega znanja. Slednjič res ni potreba, da bi n. pr. železniški minister razumel, kako se gradi most, vozi vlak, postavljajo znamenja itd. Službo opravljajo uradniki in železniško osebje, vendar mora minister imeti jako veliko izobrazbo, predvsem splošno izobrazbo, da zna presoditi ljudi in razmere, a tudi nekaj posebnega strokovnega znanja. Tudi tovarnarju ni potreba, da bi se razumel na vsak stroj in na delo v tovarni, a vendar mora imeti precejšnjo splošno izobrazbo, da zna postaviti uradnike in vse voditi in odredjati. Priznam, da se tudi med kmečkim stanom lahko dobe izobraženi in za ministre sposobni ljudje. Toda za tako odločilna in vodilna mesta ni lahko najti pripravnih in sposobnih mož. Sploh smo zelo revni na velikih talentih in to revščino čutimo zelo silno. Ako se postavimo na načelo, naj vsa taka mesta — od poslancev do ministrov — zasedejo samo kmetje, bo revščina še večja, izbira bo manjša in vsled tega bo še težje najti sposobnih mož.

Toda vzemimo vedno vse najboljše. Recimo torej, da je res zmagala Samostojna z velikansko večino, zasedla vsa vodilna mesta v državi in pričela izvrševati svoj program. Tedaj bo pa stala pred namigi, ki bodo čist izven njenega programa. Pravi, da hoče skrbeti samo za kmečke zadeve, a tu bo vprašanje zunanje politike, ki bo za našo državo silno važno. Dalje vprašanje valute, ki je tako silno te-

ha ušesa in oslepele oči. Ves up je stavil na njemu udano rdečo gardo, ki bi naj premagala vedno globokeje v Madžarsko prodirajočo rumunsko armado in se združila z ruskimi boljševiki, ki so zagotavljali Kunu finančno in gospodarsko pomoč. Pa, hvala Bogu, ves ta račun so prečrtali Kunu Rumuni, ki so premagali rdečo armado ob reki Tisi in začeli obkoljevati gnezdo ogrskega boljševizma — Budimpešto. Ko je pa slednjič izprevidel očka Kun, da je strit ves boljševiški oboroženi čopor, je še enkrat zbral svoje vladne somišljenike okrog sebe, proklinjal njih bojznost, slabost in strahopetnost, nato pa se naslonil na svoj prestol in se bridko zjokal na boljševiških razvalinah. Jokali in plakali so z njim tudi njegovi vladni pomagači in sodrugi, nato pa na tihem pobegnili iz Madžarske v Nemško Avstrijo, kjer so jih prijeli in jih držijo zaprte do danes.

Te vrste sem pa napisal slovenskemu ljudstvu v poduk in svarilo, da samo vidi, kakšna da so bila boljševiška nebesa na Madžarskem, ki so pogreznila celo deželo v pekel trpljenja, lakote in gotovega pogina, da je niso rešili peklenškega boljševizma — Rumuni.

Vinko Lovrenčič:

Op petletnici.

Ko so ljudje živeli po več sto let, so lahko obhajali stoletnico, v naših mehkužnih časih pa se zadovoljimo že s 25letnicami, starejši obhajajo tudi petletnice. Ker se tudi jaz prištevam poslednjim, bodi mi dovoljeno spominjati se petletnice posebne vrste.

Prikimal je 3. kimovec leta 1914. Ze celih 14 dni so se zbirali nad tesno Dravsko dolino temni oblaki, ki so jih izhlapevala gorka nemčurska srea — polna srda in gnjeva do vsega, kar je čutilo količkanj

slovenski. In tresk — udarilo je! „Dober večer, gospod“, me pozdravi izpod avstrijsko-nemške pikelhabe znani glas marbreškega varuha pravice. Ker se je v njegovi družbi nahajal tudi vrlo-nemškutarski občinski predstojnik in ker je moj sosed v duhovniški suknji tudi že zamenjal svoje navadno bivališče z letoviščem v Gradcu, sem takoj vedel, da me ne čaka nič kaj razveseljivega. Toda ostal sem pri dobri volji. „Bog daj!“, mu korajžno odgovorim, „kaj bo pa novega?“ — „A nič posebnega, naročeno mi je samo, da pregledam in preiščem vaše stanovanje.“ Glej ga, spaka, mislim, začetek je izvrsten. „O, prosim le, je vse na razpolago!“. Preiskava je trajala kake ¼ ure in našel se je korpus deliči: ena stara pridiga (slučajno ne moja) in seveda koroški vilajet. Kakam, kaj bo temu sledilo. „Gospod župnik, ne morem pomagati, morate iti z menoj!“ — „A tako? To bi mi lahko kar v začetku povedali, bil bi sedaj že pripravljen.“ Preoblečem se, orožniku ponudim v plačilo za njegov trud nekoliko kruha in vina, župana naprosim za voz (ki mi ga je prav rad dal) in tako smo jo odfurali — na to rajšo žalostno.

Potoma smo se še pri neki zagrizeni nemčurski gostilni (katero sedajna vlada jako ščiti, zakaj, bo se še morda izvedelo), pokrepčali z nekaj kupicami vina (kar se je seveda iz gole človekoljubnosti denunciralo od takrat baje tam navzočega slovenskega častnika), in kmalu sem bil v svojem novem začasnem domovju, v ječi marbreški. Vrata se zapro, ključji zarožljajo in zdaj, revček, premišluj, kaj si zakrivil, da so te bacnili med razbojnike.

Noč je minila brez spanja, bila je silno dolga. Drugo jutro, bilo je prvi petek v mesec (ki smo ga vedno obhajali doma prav slovesno), prikaže se bradat ječar s skromnim zajuterkom in zopet izgine. Zopet sam. O ta grozna samota v takih prostorih, kako stre človeka! Pri slabotni svetlobi sem opravljal svoje duhovne molitve, ker to edino so mi pustili, čim

so mi denar, uro, nož in kar je še bilo nevarnega, pobrali in shranili za boljše čase. A tudi molitev ni šla ko konca, vrgel sem knjige na pričo, zraven še samega sebe in začel premišljevati, kako se bo ta-le presneti hec končal. Zopet vstanem in vznemirjen hodim po poltemnem prostoru. Da si nekoliko skrajšam čas, prisluškujem precej glasnim pogovorom v sosedni ječi in izvedel sem marsikaj zanimivega, iz tega pa tudi sklepal: Če hočeš koga pohujšati in ga priučiti hudodelstvu, pošlji ga v ječo, kjer se nahajajo skupaj različni zločinci. Opoldne dobim prav petkovo kosilo — seveda na svoj račun. In zopet čakam nestrpno, kdaj bom rešen tega nevzdržnega stanja.

Po dolgih štirih urah se odpro vrata, pred mano stoji orožnik, seveda Slovenec, od avstrijsko-nemčursko-žendamerijskega duha še nepokvarjen fant, doma iz bogatih Haloz, ki mi je bil že poprej dobro znan. Bil je določen, da me povede v Gradec. Salamiš! Nič me ni razveselila ta novost, pa hočeš, nočeš, zločinec nima pravice braniti se. Moj angel varuh me spremlja skozi polja, da se izogneva radovednim špishirgarjem, ki jim je srce poskakovalo vesele, da je domovina rešena zopet enega sovražnika, enega „vereterja“. A zasledili so naju. Tu so se pokazale prve ovetke protestantovsko-nemške kulture. „Lejte, že ženejo f...“, mi gremo proč od Rima itd.“

Na kolodvoru je že čakala cela vrsta radovednežev, a menda me niso spoznali. Prvikrat v svojem življenju sedem brez listeka v „ekstrakupe“ za eskortiranje, prvokrat se vozim brezplačno. Cutil sem se čudno povišanega, menil sem, da sem najmanj kakšen državni poslanec, a veliko več, ker se legitimacije mi ni bilo treba pokazati, mojo legitimacijo je že nosil orožnik na rami. V odkazanem kupeju sta bila že dva takšna izdajalca v spremstvu dveh orožnikov (možaka sta bila posestnika iz bližine Slovenjgradca).

(Konec prihodnjič.)

sko in zamotano, da ga zamore razumeti samo, kdor se je posebno z njim pečal. Treba bo urediti šolstvo, železnice, parobrodstvo, morská pristanišča, pravosodstvo. Pomislite, da je naša država nastala iz pet različnih držav, katerih vsaka je imela svoje postave in sedaj bo treba izdelati enotno, skupno pravo za vse zadeve — kazenske in domače. Ali mislite, da bodo kmetijski poslanci samo delili podpore, znižali davke, odpravili vojaščino itd. Brigati se bodo morali tudi za vse druge reči. Samostojna Kmetijska Stranka bo torej, kakor hitro bo prišla do vlade, morala opustiti svoje temeljno načelo, da se hoče pobrigati samo za kmeta in skrbeti samo za kmečke koristi. Kakor hitro bi prišla do vlade, bi prenehala biti v tem smislu kmečka stranka, ker bi morala skrbeti za vse državne potrebščine in vsled tega postavljati na vodilna mesta moze, ki so zmožni skrbeti za te potrebščine, ne glede na to, če so kmečkemu stanu in imajo doma kmetijo, ali ne. Samostojna Kmetijska Stranka v tem smislu, kakor se je ustanovila med nami, je nekaj popolnoma nemogočega. Nemogoče je, da bi kedaj prišla do večine, ker je naš kmet tako razborit, da ve, da je vladanje samo kmečkih mož in s samo kmečkim programom v državi nemogoče. K večjemu bi privedlo do neke vrste kmečkega boljše-vizma, ki bi slednjič snedel samega sebe. Kmet je pač najvažnejši stan v državi, gledati je treba, da se mu kolikor mogoče olajša stanje in da se ga kolikor mogoče pritegne k državotvornemu delovanju, da bi pa tako umetno napravilo, kot je državni stroj, zamogli peljati samo kmetje in samo s kmetkega stališča, je budalost.

Osebná dohodnina.

V zadnjem „Gospodarju“ sem razložil napoved dohodnine iz zemljišč in iz poslopij. Pojasniti mi je še treba, kako se naj napove dohodnina iz samostojnih podjetij in iz glavnicega premoženja od leta 1918.

a) Med dohodke iz samostojnih podjetij in opravil (trgovine, gostilne, razne druge obrti in zakupe) je prištevati vse kosmate prejemke, skupiček za prodane izdelke (blago), denarno vrednost blaga ob koncu leta po odbitku blaga ob začetku poslovnega leta, nadalje tuji vrednost blaga in izdelkov, ki so se iz teh podjetij vzeli in v lastnem gospodinjstvu davčnega zavezanca in njegove obitelji porabili. Odsteti pa se smejo izdatki za nabavo, prevoz, zavarovanje blaga, vzdrževanje in zavarovanje obratnih poslopij, stroški za osebje, davščine, amortizacija inventarja, slednjič vrednosti blaga v začetku poslovnega leta.

b) Med dohodke iz glavnice imovine je prištevati predvsem obresti državnih in drugih obilgacij in javnih posojil, zasebnih posojil, hranilnih vlog, zakupnine iz zakupa obrtovi itd.

Od vseh v zadnjem in današnjem „Gospodarju“ navedenih skupin dohodkov pa se še smejo odsteti: direktni davki z dokladami (izvzemši dohodnino ter davek od višjih dohodkov), plačane obresti dolgov, letna odplačila dolga, nadalje trajna bremena, ki slo- me na posebnih pogodbah (užitki, prevžitki v denar- jih), če se verjetno dokažejo; dalje premije za zava- rovanja na življenje, za zavezanca samega do 300 K, za obitelj 600 K; končno prispevki za bolniške bla- gajne, za zavarovalnine zoper škodo in nezgode, če se ti že niso odsteli zgoraj.

Odbiti pa se ne smejo predvsem stroški za ob- leko, hranje, stanovanje, zdravstva itd., skratka vsi stroški za vzdrževanje zavezanca in njegove obitelji; ti izdatki so brez izjeme podvrženi dohodnini.

Isto velja glede izgub, ki se nanašajo na pre- moženje (poškodbe hiš, zemljišč, izgube na živini, ki je poginila), izgube na glavnice premoženju itd., nadalje se ne smejo odbijati zneski, ki so se upora- bili za izboljšanje ali pomnoženje premoženja (stavba novih poslopij itd.), izdatki na darilih in sličnih naklonitvah, ki niso v tesni zvezi z obratom.

Z ozirom na ta pojasnila, ki so izčrpana iz do- hodninskega zakona, je pač povsem jasno, da dohod- nina zadene tudi manjše posestnike. Po § 155 dohod- ninskega zakona je vsak, ki ima čez 1600 K dohod- kov v letu, zavezan plačati dohodnino.

Ako dohodki ali pridelki od leta 1918 še presto- pijo visokost 15.000 K, je po postavi z dne 16. febru- arja 1918, drž. zak. list št. 66, zraven dohodnine tu- di predpisati od ene in iste svote še davek od tako- imenovanih višjih dohodkov.

Opomba uredništva: V vseh davčnih zadevah daje zanesljiva pojasnila članom Slovenske Kmečke Zveze brezplačno Tajništvo Slov. Kmečke Zveze v Mariboru (Cirilova tiskarna).

Vinogradno poročilo.

Ormoško-ljutomerske gorice.

Od zadnjega mojega vinogradnega poročila sem, ki sem ga napisal pred 14 dnevi, se je položaj v vi- nogradih bistveno izpremenil. Trdovratnost grozdov jagod je popustila in pod pekočimi solničnimi žarki se je začelo grozdje poedinih trtnih vrst mehčati in bar- vati. Najprej sta se udali bela in rdeča plemenka —

zlahtnina — potem beli burgundec, tu in tam v bolj- ših legah tudi zeleni silvanec, dočim se šipon in la- ški rizlec še trdovratno upirata. Toda, kakor je vide- ti, se bosta končno tudi morala udati. In tako je u- pati, da so se zmotili oni preroki, ki so nam proroko- vali za leto 1919 „meksikanerja“, t. j. letnik, kakorš- nega je dala gorica l. 1864.

Krasni solnični dnevi s praveato poletno vroči- no, kakoršni nas razveseljujejo v poslednjem času — daj nam jih Bog še prav obilo — so nam porok, da bode gorica precej zamujenega nadomestila in tako bode vsaj to malo, kar nam nista uničila peronospo- ra in plesen, dozorelo.

Iz vinogradov je trava z majhnimi izjemami že vsa spravljena in posušena, tu in tam so opravili tu- di tretjo kop. Sadje, zlasti jabolka, dozorevajo in ne kateri posestniki so začeli tudi že delati jabolčnico; hrušek je malo, sliv nič. Vohče pa je kakovosti sadja močno škodovalo poletno deževje.

Sredi meseca septembra 1919.

Anton Kosi.

Kaj bo z vinskimi cenami?

Piše: Rob. Košar.

Meseca junija in julija so začele padati vinske cene, ker se bodo „baje“ odprle meje in bo italijansko in drugo vino začelo preplavljati dežele, katere so bile dosedaj naše odjemalke.

Mnogo vinogradnikov je prodalo svoje vino po znižani ceni in je trpelo pri tem občutno škodo. Vin- ske cene so zopet poskočile in o kaki preplavi s tu- jimi vini ni duha ne sluha. Toda kako bo v jeseni? Morda pa se to prerokovanje izvrši prihodnje leto?

Tega se nam za sedaj še ni treba bati, kajti:

1. Je pridelovanje vina v vseh državah vsled vojne silno trpelo. Vsled pomanjkanja delavskih moči so bile gorice več let slabo obdelane, manjkalo je tu- di galice in žvepla, manjkalo je gospodarsko orodje, vsled pomanjkanja živine in rekvizicije sena in sla- me manjka gnoj itd. Malo je posestnikov, ki bi lahko rekli: Moje gorice so take, kakor pred vojsko. V de- želah pa, kjer je divjala vojska, ali v krajih, ki so ležali za fronto, izgleda še huje.

2. Se je poraba (konzum) vina v vseh državah znatno zvišala. Dežele, ki so prej pridelovale toliko vina, kolikor so ga doma porabile, morajo sedaj vino uvažati. Celo države, ki so prej izvaževale na milio- ne hektolitrov, so sedaj navezane na dovoz iz drugih dežel. Francija dovaža n. pr. vino iz Španije in Ita- lije ne glede na uvoz iz Alžira, ki je znašal že prej v mirnem času nad 6 milijonov hl.

3. So vsled pomanjkanja vina na svetovnem tr- gu poskočile cene v vseh vinorodnih državah, čera- vno pričakujejo v Italiji, Franciji in Španiji še pre- cej dobro vinsko leto.

4. Manjka prometnih sredstev, da bi se izvažalo vino iz dežel, kjer bi ga bilo preveč, v tiste kraje, kjer ga primanjkuje.

5. So severne države, kakor Cehoslovaška in Poljska itd. vsled dolgega vojnega stanja brez vina in željno pričakujejo, da bi se odprle meje in ustano- vil redni promet po vodah in železnicah. Za te kleti bo treba mnogo jugoslovanskega vina!

6. Zabranije slabo stanje valute dovoz iz Ita- lije, Španije in Švice tako, da se lahko konkuriramo (tekmuje) s temi proizvodi ne glede na cenejši do- voz iz naših dežel.

7. Manjka povsod posode! Ako bi nam Vsemo- gočni zopet naklonil tako bogato vinsko in sadno le- tino, kakor leta 1908, bi bilo to katastrofalno (uniče- valno) ne le za naše kraje, ampak za vse vinorodne dežele.

8. Se te „nesreče“ na vsem svetu nikdo ne boji. Iz navedenega se torej razvidi, da naše vinske cene za sedaj še ne bodo padle. Majhne izpremembe seveda niso izključene. Bog nam daj samo žarko in toplo solnce, da bo zrastle „pitna“ vinska kapljica in veliki stroški naših goric se bodo obrestovali še ne- kaj let. Glejmo, da povzdignemo gorice s pridnim in umnim obdelovanjem zopet na isto višino, kakor so bile pred vojsko. Naj nam ne bo žal dela, truda in — stroškov.

Vendar pa nam bo treba že sedaj skrbeti, kako in kam bomo prodajali bodoča leta naša vina. O tem prihodnjič!

Slinovka.

Hugo Hinterlechner, mestni uradni veterinar v Mariboru.

Pred kakimi osmimi dnevi se je po naši domo- vini kakor blisk razširila novica, da se je na Hrvat- skem in po nekaterih krajih Slovenije pojavila kuga slinovka. Predno smo se še zavedli, so bili vsi naši okraj okuženi. Težko pričakovani sejmi so se odpo- vedali, oziroma prepovedali. Slinovka je kužna bole- zen, ki napada prežvekovalce in svinje in je prenes- ljiva tudi na človeka. Ker ta kuga tako globoko po- sega v narodno gospodarstvo, naj ji bo posvečeno tu nekaj vrstic:

Bistvo in znaki bolezni. Bistvo te bo- lezni: povzroča jo drobnostvor, čigar narava še do- sedaj ni dognana. Ko zaide v žival, potrebuje po na- vadi 2—6 dni, da se bolezen pokaže. Srednji stopnji mrzlice, katero lajik (nestrokovnjak) navadno prezre,

sledi pomanjkanje teka, žival se slini in cmoka pri žvečenju. Na gobcu, na spodnji čeljusti, na nebu, na jeziku, se pokažejo v 1—3 dnevih mehurčki v veliko- sti konopljevega zrnja, ki dosežejo včasih celo veli- kost jajca. Vsečina teh mehurčkov je v početku čis- ta, rumenkasta in postane končno kalna. V nadalj- nih 24 urah popokajo ti mehurčki, tekočina izteče in namesto prejšnjih mehurjev ostanejo rdeče in zelo bo- leče rane, ki so s kožico prejšnjih mehurčkov pokri- te. Rane hitro celijo, ako jih zopet novo nastali me- hurji ne motijo. V istem času, kakor v gobcu ali ma- lo kasneje, se pokažejo na nogah, t. j. na svitku in med parklji jednaki mehurčki. V tem slučaju pravi- mo, da se je žival od gobca na nogah okužila. Zgo- di se pa tudi, da se bolezen najprej na nogah po- kaže in ker se žival od bolečine liže, pa se tudi v gobcu zastrupi. Tretji slučaj je, da se pri kravah po- javi bolezen z enakimi znaki na vimenu in zizkih. Svinja, ovca in koza zbolijo navadno na parkljih. Pri svinjah nastopijo na rileu jednaki bolezenski znaki, kakor pri goveji živini. Če zbolí žival na parkljih, težko hodi, stopica z jedne na drugo nogo in se v hu- dih slučajih celo razbosi. Omeniti moram, da slinov- ka ne nastopa vedno jednako. Vremenski vplivi naj- brže pospešujejo naravo in jakost glivic in te zopet povzročujejo hujše ali manjše znake obolenja. Tako se včasih zgodi, da se bolezen neznansko hitro raz- širi, a vohče milo nastopa. V nasprotnih slučajih pa bolezen slinovka z vso silo pritiska in nima žival no- bene odporne sile. Letošnja poročila govore vohče za naglo razširjenje in ne nevarno obliko.

Nevarnost za mlado živino. Bole- zen se prenese tudi na ljudi. Slinovka v- oboče ni tako nevarna bolezen za odraslo živino. Ne- prijetno je, da žival vsled bolečin v gobcu in na par- kljih ne žre in vsled tega močno zgubi na teži in na mleku. Za mladiče, ki sesajo matere, je pa vedno ne- varnost, da zbole za vnetjem v črevesu in poginejo. Da taka bolna žival tudi delati ne more, je samo ob- sebi umevno in pomeni zopet novo škodo. Bolezen je tudi na človeka prenosljiva in nastopi z istimi zna- ki, kakor pri živini. Človek se nalezje bolezní, ako streže bolni živini ter se po končanem delu ne očisti temeljito, ali pa če uživa neprekuhanu mleko od bol- nih krav. Meso bolne živine ni človeškemu zdravju škodljivo, vendar more le živinozdravnik določiti, kateri deli so užitni.

Kako nam je v našem sedanjem po- ložaju ravnati. 1. Prva naloga naj bo, da po možnosti zabranimo, oziroma odvrnemo kuž- no bolezen. Državna uprava stribi s splošnim za- konom proti kužnim boleznim iz leta 1909, da se kužne bolezni ne razširjajo, oziroma omejijo na najmanjše število. Dolžnost posameznega dr- žavljanca je, da izpolnjuje točno izdane naredbe in navodila. Priporočamo najtopleje, da v seda- njem času nihče ne kupuje ne govede ne svinj od nepoznatih gospodarjev, najmanjše pa od ži- vinskih trgovcev. Vsak gospodar, ki pa že mora kupiti živinčce, naj isto vsaj za osem dni postavi v stran, da ne pride z domačo živino niti pri krmljenju, niti pri napajanju in na paši v prav- nikako dotiko. Živali naj za ta čas ena oseba streže, ki zopet z domačo živino nikakor ne pri- de v dotiko. Med tem časom naj se žival natan- čno v vsem kretanju in obnašanju opazuje. Skr- bimo, da za čas sedanje kuge ne bodo zahajali tuji ljudje v naše hleve. Tukaj mislimo mesarje, živinske trgovce, mešetarje, rezarje in berače. Ker so poslednji tudi ljudje in naše pomoči po- trebni, če jih vzamemo že pod svojo streho, od- kažimo jim prostor, da ne morejo priti v dotiko neposredno ali posredno (s krmo ali steljo, na kateri berači in tuji leže) z našo živino. Pripo- ročljivo je sedaj tudi kuretino ne kupovati iz ne- poznanih krajev, kuretina brska po cest in po gnoju in lahko zanese kužni otrov. Konečno naj še omenim, da tudi svojih ljudi (družine) pod nobenim pogojem ne pustimo v tuje in okužene hleve, ker bi le to razvednost lahko predrago plačali.

Kaj storiti v prvi sili? Če si pa ta- ko nesrečen, da te je bolezen obiskala, je tvoja dolžnost, če tudi le sumiš, da ti je žival na sli- novki zbolela, da takoj prijaviš slučaj obolenja svojemu županu. Ta zopet pošlje prijavo na okr. glavarstvo, katero odpošlje na državne stroške svojega veterinarja (živinozdravnika), kateri od- redi v smislu § 31 živ. kužnega zakona veteri- narsko varnostne uredbe, katere imajo edini na- men, da v prvi vrsti tebi pomagajo in da se bo- lezen ne razširi, oziroma omeji. Žalibože pa je med našim ljudstvom toliko vsevedev, kateri hočejo vse bolje vedeti, kakor izkušeni v službi.